

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

ОСЛАБЛЕНА НЕПЕРЕРВНІСТЬ ОБЕРНЕНОГО ВІДОБРАЖЕННЯ

Знайдено умови, за яких обернене відображення є квазінеперервним чи псевдоквазінеперервним. Встановлено, що властивості типу Дарбу у прямого відображення $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$ зберігаються і для оберненого.

We find conditions under which the inverse mapping is quasicontinuous or pseudoquasicontinuous. It was established that properties of Darboux type of a mapping $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$ are preserved for the inverse mapping.

1. Вступ. Добре відомо, що для неперервної бієкції $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$, обернена функція f^{-1} також є неперервною. З теореми Брауера про нерухому точку випливає, що і у неперервної бієкції $f : \mathbb{R}^n \rightarrow \mathbb{R}^n$ функція f^{-1} автоматично неперервна. Те ж саме твердить класична теорема Банаха про обернений оператор для лінійної неперервної бієкції банахових просторів.

Звичайно, не всі властивості прямого відображення автоматично переносяться на обернене. Так, З. Гранде і Т. Натканец в [1] навели приклад квазінеперервної бієкції $f : [0, 1] \rightarrow [0, 1]$, для якої обернене відображення f^{-1} не має властивості Бера, а отже, не є кліковим і тим більше не є квазінеперервним. Разом з тим в [1] доведено, що для квазінеперервності відображення f^{-1} , оберненого до квазінеперервного відображення f , достатньо, щоб відображення f^{-1} було ледь неперервним. Крім того, в [1] було встановлено умови для бієкції $f : X \rightarrow Y$, за яких функції f і f^{-1} є кліковими.

В цій роботі буде розглянуто деякі ослаблення неперервності на предмет наявності у оберненого відображення властивостей прямого відображення. Деякі результати цієї статті були анонсовані в [2].

2. Основні поняття. Нехай X і Y – топологічні простори. Відображення $f : X \rightarrow Y$:

- *квазінеперервне у точці $x \in X$* [3,4], якщо для кожного околу V точки $y = f(x)$ в Y і для кожного околу U то-

чки x в X існує відкрита непорожня множина G в X , така, що $G \subseteq U$ і $f(G) \subseteq V$;

- *псевдоквазінеперервне* [5], якщо для довільної відкритої непорожньої множини U в X та довільної множини E в X , такої, що $U \subseteq \overline{E}$ існує відкрита непорожня множина G в X , така, що $G \subseteq U$ і $f(G) \subseteq \overline{f(E)}$;
- *ледь неперервне у точці $x \in X$* [6], якщо $\text{int}f^{-1}(V) \neq \emptyset$ для кожного околу V точки $y = f(x)$ в Y ;
- *майже неперервне у точці $x \in X$* [7], якщо для будь-якого околу V точки $y = f(x)$ в Y існує множина A в X , така, що $x \in \text{int}\overline{A}$ і $f(A) \subseteq V$;
- *майже квазінеперервне у точці $x \in X$* [8], якщо для будь-яких околів V і U точок $y = f(x)$ і x відповідно в Y та X існує множина A в X , така, що $\text{int}\overline{A} \neq \emptyset$, $A \subseteq U$ і $f(A) \subseteq V$;
- *майже ледь неперервне у точці $x \in X$* [9], якщо $\text{int}f^{-1}(V) \neq \emptyset$ для кожного околу V точки $y = f(x)$ в Y ;
- *має слабку властивість Дарбу* [10], якщо образ $f(G)$ кожної області G з X є зв'язною множиною.

Відображення f є *квазінеперервним, ледь неперервним, майже неперервним, майже квазінеперервним чи майже ледь неперервним*, якщо воно є таким в кожній

точці. Для топологічного простору X функція $f : X \rightarrow \mathbb{R}$ є *перехідною зверху /знизу/ у точці $x \in X$* [11], якщо для довільного $\varepsilon > 0$ існують околі U точки x в X і точка $y \in (f(x), f(x) + \varepsilon)$ / $y \in (f(x) - \varepsilon, f(x))$ /, такі, що $U \cap f^{-1}(y) = \emptyset$. Якщо функція перехідна зверху і знизу у точці x , то вона називається *перехідною у точці x* . Функція називається *перехідною /зверху, знизу/*, якщо вона є такою в кожній точці x з X .

В [10] поняття перехідності було перенесено на випадок довільних топологічних просторів. Відображення $f : X \rightarrow Y$ між топологічними просторами X та Y називається *перехідним у точці $x \in X$* , якщо для кожного околу V точки $f(x)$ в Y існують околі U точки x в X і відкритий околі W точки $f(x)$ в Y , такі, що $W \subseteq V$ і $U \cap f^{-1}(f \cap W) = \emptyset$, і просто *перехідним*, якщо воно є таким в кожній точці.

3. Квазінеперервність оберненого відображення. Наступний приклад будується з допомогою модифікації конструкції з [1].

Твердження 1. *Існує квазінеперервна бієкція $f : [0, 1] \rightarrow [0, 1]$, для якої функція f^{-1} не є майже ледь неперервною.*

Доведення. Нехай α – ірраціональне число з відрізка $[0, 1]$ і $\mathbb{Q} \cap [0, \alpha] = \{r_n : n \in \mathbb{N}\}$ – множина раціональних чисел відрізка $[0, \alpha]$. Для кожного номера $n \in \mathbb{N}$ розглянемо неперервну справа функцію $g_n : [0, \alpha] \rightarrow [0, 1]$, для якої $g_n(x) = 0$ для $x < r_n$ і $g_n(x) = 1$ для $x \geq r_n$. Покладемо $f_0(x) = \sum_{n=1}^{\infty} \frac{1}{2^n} g_n(x)$. Оскільки рівномірно збіжний ряд з неперервних справа функцій є неперервною справа функцією, то функція f_0 неперервна справа на $[0, \alpha]$, а отже, квазінеперервна на $[0, \alpha]$. Функція f_0 неперервна в усіх ірраціональних точках відрізка $[0, \alpha]$ і розривна в усіх раціональних точках цього відрізка. Тому f_0 неперервна зліва в точці α , а отже, f_0 квазінеперервна на $[0, \alpha]$. Зауважимо, що функцію f_0 можна записати ще так: $f_0(x) = \sum_{r_n \leq x} \frac{1}{2^n}$. Також зазначимо, що функція f_0 строго монотонно зростає на $[0, \alpha]$.

Легко переконатися, що для множини $B = f_0([0, \alpha])$ і чисел $b_n = f_0(r_n) = \sum_{r_m \leq r_n} \frac{1}{2^m}$, $a_n = f_0(r_n) - \frac{1}{2^n} = \sum_{r_m < r_n} \frac{1}{2^m}$ маємо, що

$$[0, 1] \setminus B = \bigsqcup_{n=1}^{\infty} [a_n, b_n).$$

Нехай (α_n) – строго спадна послідовність чисел, така, що $\alpha_1 = 1$ і $\alpha_n \rightarrow \alpha$. Покладемо

$$V_n = [a_n, b_n)$$

і

$$U_n = (\alpha_{n+1}, \alpha_n]$$

для $n \in \mathbb{N}$. Зрозуміло, що

$$[0, 1] = [0, \alpha] \sqcup \left(\bigsqcup_{n=1}^{\infty} U_n \right)$$

і

$$[0, 1] = B \sqcup \left(\bigsqcup_{n=1}^{\infty} V_n \right).$$

Для кожного номера n позначимо через f_n гомеоморфізм U_n на V_n .

Множина B ніде не щільна в $[0, 1]$. Справді, візьмемо довільну відкриту непорожню множину V в $[0, 1]$. Нехай $B \cap V \neq \emptyset$. Тоді існує точка $x_0 \in [0, \alpha]$, така, що $f_0(x_0) \in V$. Покажемо, що існує таке раціональне число $r = r_n$, що $f_0(r_n) \in V$. Якщо $x_0 < \alpha$, то з неперервності справа функції f_0 в точці x_0 випливає, що існує таке $\delta > 0$, що $x_0 + \delta < \alpha$ і $f_0(x) \in V$, як тільки $x_0 < x < x_0 + \delta$. Оскільки в інтервалі $(x_0, x_0 + \delta)$ є раціональне число r , то воно і буде шуканим. Якщо $x_0 = \alpha$, то з неперервності зліва функції f_0 в точці α аналогічно знаходиться раціональне число r_n , що $f_0(r_n) \in V$. Тоді

$$V_n \cap B = \emptyset.$$

Зауважимо, що $b_n = f_0(r_n) \in V$. Тому відкрита в $[0, 1]$ множина

$$H = (a_n, b_n) \cap V$$

непорожня. Крім того, $H \cap B = \emptyset$ і $H \subseteq V$. Це означає, що множина B ніде не щільна в $[0, 1]$.

Визначимо функцію $f : [0, 1] \rightarrow [0, 1]$ так:

$$f(x) = \begin{cases} f_0(x), & x \in [0, \alpha], \\ f_n(x), & x \in U_n. \end{cases}$$

Легко переконатися, що функція f є бієкцією відрізка $[0, 1]$ на себе. Оскільки функція f неперервна на кожному з проміжків U_n , то вона квазінеперервна на $(\alpha, 1]$. Також функція f квазінеперервна на $[0, \alpha]$, бо функція f_0 квазінеперервна на $[0, \alpha]$. Оскільки множина B ніде не щільна в $[0, 1]$, то і $f([0, \alpha])$ ніде не щільна в $[0, 1]$. Тому функція f^{-1} не є майже ледь неперервною. $\square$

Твердження 2. *Нехай X і Y – топологічні простори, $f : X \rightarrow Y$ – квазінеперервна бієкція і f^{-1} – майже ледь неперервне відображення. Тоді f^{-1} – майже квазінеперервне відображення.*

Доведення. Візьмемо довільну точку $y_0 \in Y$. Покажемо, що відображення $g = f^{-1} : Y \rightarrow X$ майже квазінеперервне у точці y_0 . Візьмемо довільні околи U та V точок $x_0 = g(y_0)$ та y_0 відповідно у просторах X та Y . Оскільки відображення f квазінеперервне у точці x_0 , то існує відкрита непорожня множина G в X , така, що $G \subseteq U$ і $f(G) \subseteq V$. З майже ледь неперервності відображення g випливає, що в Y існує множина B , така, що $\text{int} \bar{B} \neq \emptyset$ і $g(B) \subseteq G$. Множина B міститься у V , бо $B = f(g(B)) \subseteq f(G)$ і $f(G) \subseteq V$. Це означає, що відображення $g = f^{-1}$ майже квазінеперервне у точці y_0 . $\square$

Твердження 3. *Нехай X і Y – топологічні простори, $f : X \rightarrow Y$ – майже квазінеперервна бієкція, f і f^{-1} – ледь неперервні відображення. Тоді f^{-1} – квазінеперервне відображення.*

Доведення. Візьмемо довільну точку $y_0 \in Y$. Покажемо, що відображення $g = f^{-1} : Y \rightarrow X$ квазінеперервне у точці y_0 . Розглянемо окіл U точки $x_0 = g(y_0)$ в X і відкритий окіл V точки y_0 в Y . Оскільки f майже квазінеперервне у точці x_0 , то в X існує множина A , така, що $U_1 = \text{int} \bar{A} \neq \emptyset$, $A \subseteq U$ і $f(A) \subseteq V$. З ледь неперервності відображення g випливає, що існує від-

крита непорожня множина V_1 в Y , така, що $g(V_1) \subseteq U_1$.

Розглянемо відкриту множину $V_2 = V \cap V_1$. Для доведення квазінеперервності g у точці y_0 досить показати, що $V_2 \neq \emptyset$ і $g(V_2) \subseteq U$. Оскільки $V_2 \subseteq V_1$ і $g(V_1) \subseteq U_1$, то

$$g(V_2) \subseteq g(V_1) \subseteq U_1 \subseteq U.$$

З ледь неперервності відображення f випливає, що існує відкрита непорожня множина U_2 в X , така, що $f(U_2) \subseteq V_1$, тобто $U_2 \subseteq g(V_1)$. Отже, $U_2 \subseteq U_1$. З означення множини U_1 випливає, що $U_2 \cap A \neq \emptyset$. Оскільки $f(U_2) \subseteq V_1$ і $f(A) \subseteq V$, то $V_2 = V \cap V_1 \neq \emptyset$. $\square$

4. Псевдоквазінеперервність бієкції.

В [1] було встановлено, що для бієкції $f : X \rightarrow Y$ між метричними просторами X та Y з умови, що f і f^{-1} – ледь неперервні функції, випливає, що f і f^{-1} – клікові. Наступне твердження є модифікацією цього результату.

Твердження 4. *Нехай X і Y – топологічні простори, $f : X \rightarrow Y$ – бієкція, f і f^{-1} – ледь неперервні відображення. Тоді відображення f і f^{-1} псевдоквазінеперервні.*

Доведення. Покажемо, що відображення f псевдоквазінеперервне. Припустимо, що це не так. Тоді існують відкрита непорожня множина U в X та щільні в U множини A_1 і A_2 , такі, що

$$f(A_2) \subseteq Y \setminus \overline{f(A_1)}.$$

Оскільки відображення f^{-1} ледь неперервне, то $V = \text{int} f(U) \neq \emptyset$. Можливі два випадки: або $(Y \setminus \overline{f(A_1)}) \cap V \neq \emptyset$, або $V \subseteq \overline{f(A_1)}$.

Припустимо спочатку, що $V \subseteq \overline{f(A_1)}$. Оскільки відображення f ледь неперервне, то

$$G = \text{int} f^{-1}(V) \neq \emptyset.$$

Крім того, $G \subseteq U$. Оскільки $\overline{A_2} \supseteq U$, то $\overline{A_2} \supseteq G$. Візьмемо довільну точку $a \in A_2 \cap G$. Тоді з одного боку

$$f(a) \in f(A_2) \subseteq Y \setminus \overline{f(A_1)},$$

а з іншого боку

$$f(a) \in f(G) \subseteq V \subseteq \overline{f(A_1)}.$$

Нехай тепер

$$V_1 = (Y \setminus \overline{f(A_1)}) \cap V \neq \emptyset.$$

Оскільки відображення f ледь неперервне і сюр'єктивне, то $G = \text{int} f^{-1}(V_1) \neq \emptyset$. Крім того, $G \subseteq U$. Оскільки $\overline{A_1} \supseteq U$, то $\overline{A_1} \supseteq G$. Візьмемо довільну точку $a \in A_1 \cap G$. Тоді з одного боку $f(a) \in f(A_1)$, а з іншого боку

$$f(a) \subseteq f(G) \subseteq V_1 \subseteq Y \setminus \overline{f(A_1)}$$

і тому $f(a) \notin f(A_1)$. Одержали суперечність. Знову одержали суперечність. $\square$

5. Майже неперервність оберненого відображення.

Лема 1. *Нехай X та Y – топологічні простори, A та B – всюди щільні диз'юнктні підмножини в X і $f, g : X \rightarrow Y$ – неперервні відображення. Тоді відображення $h : X \rightarrow Y$, для якого $h(x) = f(x)$ для $x \in A$ і $h(x) = g(x)$ для $x \in B$, є майже неперервне.*

Доведення. Розглянемо довільну точку $x \in X$. Нехай $x \in A$ і V – окіл точки x в X . Оскільки $h(x) = f(x)$ і відображення f неперервне у точці x , то існує окіл U точки x в X , такий, що $f(U) \subseteq V$. З всюди щільності множини A випливає, що $x \in \text{int} \overline{A \cap U}$. Крім того,

$$h(A \cap U) = f(A \cap U) \subseteq V.$$

Отже, відображення h майже неперервне у точці x . Те саме буде і у випадку, коли $x \in B$. $\square$

Твердження 5. *Існує бієктивна функція $f : [0, 1] \rightarrow [0, 1]$, яке майже неперервна, але f^{-1} не є майже неперервною.*

Доведення. Розглянемо функцію $f : [0, 1] \rightarrow [0, 1]$, яка визначена так:

$$f(x) = \begin{cases} x, & x \in \mathbb{Q} \cap [0, \frac{1}{2}], \\ x + \frac{1}{2}, & x \in [0, \frac{1}{2}] \setminus \mathbb{Q}, \\ -x + 1, & x \in (\frac{1}{2}, 1] \setminus \mathbb{Q}, \\ -x + \frac{3}{2}, & x \in \mathbb{Q} \cap (\frac{1}{2}, 1]. \end{cases}$$

Перевіримо майже неперервність функції f . З леми 1 випливає, що функція f майже неперервна на проміжках $[0, \frac{1}{2}]$ та $(\frac{1}{2}, 1]$. Залишилось перевірити майже неперервність

функції f у точці $x = \frac{1}{2}$. Зауважимо, що $f(\frac{1}{2}) = \frac{1}{2}$. Для $0 < \varepsilon < \frac{1}{2}$ розглянемо довільний окіл $V = (\frac{1}{2} - \varepsilon, \frac{1}{2} + \varepsilon)$ точки $\frac{1}{2}$ в $[0, 1]$ і множину

$$\begin{aligned} A &= V \cap ((\mathbb{Q} \cap [0, \frac{1}{2}]) \cup ((\frac{1}{2}, 1] \setminus \mathbb{Q})) = \\ &= ((\mathbb{Q} \cap (\frac{1}{2} - \varepsilon, \frac{1}{2})) \cup ((\frac{1}{2}, \frac{1}{2} + \varepsilon] \setminus \mathbb{Q})). \end{aligned}$$

Легко переконатися, що $V = \text{int} \overline{A}$ і

$$f(A) = (\frac{1}{2} - \varepsilon, \frac{1}{2}] \subseteq V.$$

Це означає, що функція f майже неперервна і у точці $x = \frac{1}{2}$.

Тепер покажемо, що функція $g = f^{-1} : [0, 1] \rightarrow [0, 1]$ не є майже неперервною у точці $y = \frac{1}{2}$. Справді, $g(y) = \frac{1}{2}$ і для околу $U = (\frac{1}{4}, \frac{3}{4})$ точки $g(y)$ маємо, що

$$g^{-1}(U) = f(U) = (\frac{1}{4}, \frac{1}{2}]$$

і множина

$$\text{int} \overline{g^{-1}(U)} = (\frac{1}{4}, \frac{1}{2})$$

не є околом точки $y = \frac{1}{2}$ в $[0, 1]$. $\square$

6. Перехідність бієкції.

Твердження 6. *Нехай X – топологічний простір, який задовольняє аксіому T_1 і $f : X \rightarrow \mathbb{R}$ – бієкція. Тоді f – перехідна функція.*

Доведення. Розглянемо довільну точку $x_0 \in X$ і $\varepsilon > 0$. Візьмемо довільну точку $y \in (f(x_0), f(x_0) + \varepsilon)$. Оскільки функція f є сюр'єктивною, то існує точка $x \in X$, така, що $f(x) = y$. З аксіоми T_1 простору X випливає, що існує окіл U точки x_0 в X , такий, що $x \notin U$. Тоді $U \cap f^{-1}(y) = \emptyset$, бо функція f є ін'єктивною. Це означає перехідність зверху функції f у точці x_0 . Аналогічно встановлюється перехідність знизу. Таким чином, функція f перехідна у точці x_0 , а оскільки точка x_0 була довільною з X , то функція f перехідна. $\square$

Умова того, що функція f в твердженні 6 набуває значення в $\mathbb{R}$, є istotною. Це показує наступне твердження.

Твердження 7. *Існує бієкція $f : \mathbb{R}^2 \rightarrow \mathbb{R}^2$, яка не є перехідною.*

Доведення. Розглянемо довільну бієкцію $\alpha : (0, 1) \cup (1, +\infty) \rightarrow \mathbb{R}$. Для кожного числа $r \in (0, 1) \cup (1, +\infty)$ через g_r позначимо бієкцію кола

$$K_r = \{(x, y) \in \mathbb{R}^2 : x^2 + y^2 = r^2\}$$

на частину

$$L_r = \{(x, y) \in \mathbb{R}^2 : x \neq 0\}$$

прямої $y = \alpha(r)x$, а через g_1 позначимо бієкцію кола

$$K_1 = \{(x, y) \in \mathbb{R}^2 : x^2 + y^2 = 1\}$$

на частину

$$L_1 = \{(x, y) \in \mathbb{R}^2 : x = 0, y \neq 0\}$$

прямої $x = 0$.

Тепер визначимо функцію $f : \mathbb{R}^2 \rightarrow \mathbb{R}^2$ так:

$$f(x, y) = \begin{cases} (0, 0), & (x, y) = (0, 0), \\ g_r(x, y), & (x, y) \in K_r. \end{cases}$$

Очевидно, що так задане відображення f є бієкцією площини $\mathbb{R}^2$ на $\mathbb{R}^2$. Покажемо, що воно не є перехідним у точці $(0, 0)$.

Нехай V – обмежений окіл точки $(0, 0)$ в $\mathbb{R}^2$. Розглянемо довільний відкритий окіл W точки $(0, 0)$, такий, що $W \subseteq V$ і довільний окіл U точки $(0, 0)$ в $\mathbb{R}^2$. Тоді існує таке число $r \in (0, +\infty)$, що $K_r \subseteq U$. Оскільки W – відкритий обмежений окіл точки $(0, 0)$ в $\mathbb{R}^2$, то. Тому

$$U \cap f^{-1}(f_r W) \supseteq K_r \cap f^{-1}(f_r W) \neq \emptyset,$$

адже $f(K_r) = L_r$ і $L_r \cap f_r W \neq \emptyset$. Отже, відображення f не перехідне у точці $(0, 0)$. $\square$

7. Властивості типу Дарбу.

Нам будуть потрібні наступні теореми, які встановлені в [10, теорема 16] і [12, теорема 2] відповідно.

Теорема 1. *Нехай X – локально зв'язний простір, Y – топологічний простір, відображення $f : X \rightarrow Y$ має слабку властивість Дарбу і є перехідним. Тоді f – неперервне відображення.*

Теорема 2. *Лінійне відображення $f : X \rightarrow Y$, що діє в довільних ТВП, буде неперервним тоді і тільки тоді, коли воно перехідне.*

Твердження 8. *Нехай X – локально зв'язний простір, який задовольняє аксіому T_1 і $f : X \rightarrow \mathbb{R}$ – бієкція, яка має слабку властивість Дарбу. Тоді f – неперервне відображення.*

Доведення. З твердження 6 випливає, що функція f перехідна, а тому згідно з теоремою 1 вона неперервна. $\square$

Зауважимо (див. огляд [13]), що для функцій $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$ з S -неперервності, зв'язності, властивості зв'язного графіка чи властивості Дарбу випливає слабка властивість Дарбу. Функції, які є S -неперервними, зв'язними, мають властивість зв'язного графіка, мають властивість Дарбу чи мають слабку властивість Дарбу будемо тут коротко називати *функціями типу Дарбу*.

Твердження 9. *Нехай $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$ – бієкція, яка є функцією типу Дарбу. Тоді f^{-1} теж є функцією типу Дарбу.*

Доведення. З твердження 8 випливає, що функція f неперервна, а тому обернена функція f^{-1} теж неперервна, а отже, є функцією типу Дарбу. $\square$

Твердження 10. *Нехай X – топологічний векторний простір, який задовольняє аксіому T_1 і $f : X \rightarrow \mathbb{R}$ – лінійна бієкція. Тоді f – неперервне відображення.*

Доведення. З твердження 6 випливає, що функція f перехідна, а тому згідно з теоремою 2 вона неперервна. $\square$

Зауважимо, що твердження 10 випливає і з теореми Тихонова про єдиність лінійної гаусдорфовой топології на скінченновимірному векторному просторі [14, с. 16].

На завершення покажемо, що відомий результат про неперервність монотонної бієкції є частинним випадком твердження 8.

Твердження 11. *Нехай $f : X \rightarrow \mathbb{R}$ – монотонна бієкція, де X і $f(X)$ – проміжки числової прямої $\mathbb{R}$. Тоді f має властивість Дарбу.*

Доведення. Розглянемо довільний промі-

жок $\langle a, b \rangle \subseteq X$. Треба довести, що множина $f(\langle a, b \rangle)$ зв'язна, тобто є проміжком. Розглянемо довільні точки $y_1, y_2 \in f(\langle a, b \rangle)$. Нехай $y_1 < y_2$ і існують точки $x_1, x_2 \in \langle a, b \rangle$, такі, що $f(x_1) = y_1$ і $f(x_2) = y_2$. Покажемо, що $[y_1, y_2] \subseteq f(\langle a, b \rangle)$. Візьмемо довільну точку $y \in (y_1, y_2)$. Оскільки множина $f(X)$ є проміжком і $y_1, y_2 \in f(X)$, то $[y_1, y_2] \subseteq f(X)$, а тому $y \in f(X)$. Нехай x – це така точка з X , що $f(x) = y$. Оскільки $y_1 < y < y_2$ і функція f монотонна, то точка x лежить між точками x_1 та x_2 . Тому $x \in \langle a, b \rangle$ і $y = f(x) \in f(\langle a, b \rangle)$. Отже, множина $f(\langle a, b \rangle)$ зв'язна і це означає, що функція f має властивість Дарбу. $\square$

Твердження 12. *Нехай $f : X \rightarrow \mathbb{R}$ – монотонна бієкція, де X і $f(X)$ – проміжки числової прямої $\mathbb{R}$. Тоді f неперервна.*

Доведення. З твердження 11 випливає, що функція f має властивість Дарбу (отже, і слабку властивість Дарбу), а тому згідно з твердженням 8 вона неперервна. $\square$

Автор вдячний Маслюченку Володимирі Кириловичу за корисні зауваження та поради, які суттєво поліпшили оригінальну версію цієї статті.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Grande Z., Natkaniec T. On quasi-continuous bijections // Acta Math. Univ. Comeniana. – 1991. – **60**, N1. – P. 31-34.
2. Нестеренко В.В. Квазінеперервність оберненого відображення // Диференціальні рівняння та їх застосування. Міжнародна конференція, 11 - 14 жовтня 2006 року / Тези доповідей. – Чернівці: Рута, 2006. – С. 116.
3. Kempisty S. Sur les fonctions quasicontinues // Fundam. Math. – 1932. – **19**. – P. 184-197.
4. Marcus S. Sur les fonctions quasicontinues au sens de S. Kempisty // Colloq. Math. – 1961. – **8**. – P. 47-53.
5. Нестеренко В.В. Про псевдоквазінеперервність // Карпат. мат. публ. (у друці).
6. Froltk Z. Remarks concerning the invariance of Baire spaces under mappings // Czech. Math. J. – 1961. – **11**. – P. 381-385.
7. Husain T. Almost continuous mappings // Pr. Mat. – 1966. – **10**. – P. 1-7.
8. Borsík J., Doboš J. On decomposition of quasi-continuity // Real Anal. Exch. – 1990(91). – **16**. – P. 292-305.

9. Маслюченко В.К. Про нарізні та сукупні модифікації неперервності // Мат. Студії. – 2006. – **25**, N2. – С. 213-218.

10. Маслюченко В.К., Нестеренко В.В. Декомпозиція неперервності та перехідні відображення // Математичний вісник НТШ. – 2011. – **8**. – С. 132-150.

11. Крецу В.І., Маслюченко В.К. Неперервність за Стеллінгзом, нарізна неперервність та функції з замкненим графіком. – Наук. вісн. Чернів. ун-ту: Зб. наук. праць. Вип. **349**. Математика. – Чернівці: Рута. – 2007. – С. 50-54.

12. Маслюченко В.К., Нестеренко В.В. Слабка властивість Дарбу і перехідність лінійних відображень у топологічних векторних просторах // Карпатські математичні публікації. – 2013. – **5**, N1. – С. 79-88.

13. Gibson R.G., Natkaniec T. Darboux like functions // Real Anal. Exch. – **22**, N2. – P. 492-533.

14. Маслюченко В.К. Лінійні неперервні оператори. Навчальний посібник. – Чернівці: Рута, 2002. – 72 с.